Luonnonvarakeskus

3118/00 00 02 00/2022

5.12.2022

Asia: HE 186/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi, ke 7.12. 9.30 (HE 186/2022 vp)

Eduskunta
Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Paula Lidauer

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Eläinten käyttäytymistarpeiden korostaminen sekä eläinten kunnioitus ja hyvä kohtelu ovat lakiluonnoksen tärkeimpiä parannuksia nykyiseen voimassa olevaan eläinsuojelulakiin verrattuna. Mahdollisuus toteuttaa luontaisia käyttäytymistarpeita on olennainen osa eläinten hyvinvointia. Käyttäytymistarpeella tarkoitetaan eläimen normaalin kehittymisen sekä fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämiseksi välttämätöntä käyttäytymistä. Vaatimus eläimen mahdollisuudesta tiettyjen olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen onkin kirjattu useaan kohtaan eläinten hyvinvointilakiehdotuksessa. Vaikka hallituksen lakiehdotus eläinten hyvinvoinnista on monin tavoin edistyksellisempi aiempaan eläinsuojelulakiin verrattuna, haluaisi Luke kiinnittää huomiota muutamiin alla mainittuihin asioihin.

2 Lausunto

Lakiluonnos vastannee melko hyvin suomalaisessa yhteiskunnassa parhaillaan vallitsevaa käsitystä siitä, miten eläinten hyvinvointia voidaan edistää. Eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen on tärkeä osa kotieläintuotannon eettisyyttä ja kestävyyttä. Tuotantoeläintenpidon edellytyksenä on kuitenkin tuotantotoiminnan riittävä kannattavuus, joten eläinten hyvinvointiin liittyvissä ratkaisuissa joudutaan ottamaan huomioon tuotantotoiminnan taloudelliset edellytykset. Kansainvälisessä kilpailussa tuottajat eivät itse voi juuri vaikuttaa hintoihin. Tuotantotoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi he joutuvat sopeuttamaan kustannuksensa markkinatilanteeseen. Jotta suomalaisen, monessa suhteessa varsin vastuullisen tuotannon kilpailukyky ei vaarantuisi, tuotantoeläinten hyvinvointia edistävien toimenpiteiden toteuttamiseksi tarvitaan investointitukia, eläinten hyvinvointikorvausta sekä kasvavaa, koko elintarvikeketjun ja etenkin kuluttajien panosta. Koska kotieläinala toimii kansainvälisessä toimintaympäristössä, on tämä huomioitava yhtäältä kohennettaessa eläinten hyvinvointia Suomessa ja toisaalta vaikuttamalla kansainvälisiin tuotanto- ja kauppastandardeihin, jotta kotimainen tuotanto ei korvautuisi alemman hyvinvointitason ulkomaisella tuotannolla. Lakiesityksellä ei anneta suoraa velvoitetta lisätä kotitalouksien mahdollisuuksia saada tietoa siitä, millaisissa olosuhteissa tuotantoeläimiä pidetään. Lakiesityksessä voitaisiin kuitenkin huomioida selvemmin eläinten hyvinvoinnista kertovien markkinointistandardien (kuten eläinten hyvinvointimerkinnän) kehitys ja eläinten hyvinvointia kuvaavien käsitteiden määrittely keinona informoida kuluttajia ja edesauttaa eläinten hyvinvoinnin huomioivien markkinoiden kehittymistä.

Lakiehdotuksessa porsaiden kirurginen kastraatio kielletään 12 vuoden siirtymäajalla, mikä on kannatettava ajatus. Kirurginen kastraatio aiheuttaa porsaille kipua, vaikka käytettäisiinkin kivunlievitystä. Luke toivoo, että

siirtymäaika olisi mahdollisimman lyhyt ja vaihtoehtoja kirurgiselle kastraatiolle etsittäisiin aktiivisesti. On tärkeää, että kivunlievitys kirurgisessa kastraatiossa on mahdollisimman tehokas ja että kivunlievitykseen käytetään kaikki mahdolliset keinot siirtymäaikana. Tällä voidaan edistää eläinten hyvinvointia poistamalla niiden elämästä negatiivisia asioita, kipua ja kärsimystä.

Eläinlajilistalla, joka sallii tuotantoeläimenä pidettävät nisäkäs- ja lintulajit, Luke ehdottaa soopelin poistamista eläinlajilistalta. Lajin biologiasta ja kasvattamisesta tiedetään liian vähän, jotta sen mahdollisuudet hyvinvointiin ja lajityypilliseen käyttäytymiseen voidaan turvata.

Luke kannattaa ajatusta, että eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden ja hyvinvoivien eläinten tuottamiseen siten, että lisääntymisestä ei aiheudu eläimelle itselleen haittaa ja että jalostuksen seurauksena syntyvät eläimet kykenisivät ominaisuuksiensa puolesta elämään lajilleen tyypillistä elämää. Lisäksi on kannatettavaa, että eläinten hyvinvointia heikentävät jalostusvalinnat ovat kiellettyjä. Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisten jalostusmenettelyjen käyttämisestä, joista voi aiheutua merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille, esim. elektroejakulaation käyttö siemennesteen keräämiseksi. Luke kannattaa elektroejakulaation käyttökieltoa muussa kuin tutkimustarkoituksessa.

Lakiehdotuksen mukaan muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien hiehojen ja lehmien jatkuva kytkettynä pitäminen kiellettäisiin viiden vuoden siirtymäajalla, mikä on eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta hyvä uudistus. Lakiehdotuksessa uusien parsinavetoiden ja porsitushäkkien rakentaminen ja käyttöönotto kiellettäisiin. Jo käytössä olevista parsinavetoista ja emakoiden porsitushäkeistä ei ehdotuksen mukaan kuitenkaan olla luopumassa. Eläinten vapaampi liikkuminen edesauttaa eläinten luontaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamismahdollisuutta. Parsinavettojen ja porsitushäkkien kieltäminen riittävän pitkällä, näiden tuotantomuotojen luontaista poistumista vastaavan siirtymäajan kuluessa, olisi hyvinvointilain hengen mukaista ja olisi selkeä viesti siitä, että Suomella on hyvän eläinterveyden lisäksi tavoite pysyä mukana kansainvälisessä laadukkaiden eläintuotteiden kilpailussa kaikkien eläimen hyvinvoinnin osa-alueiden (terveys, ruokinta, elinolosuhteet ja käyttäytyminen) osalta.

Tiineytyshäkkien pitkäaikainen käyttö (yli 8 päivää) kielletään lakiehdotuksen mukaan 12 vuoden siirtymäajalla. Lain henkeen sopii, että tiineytyshäkkien pitkäaikainen käyttö kielletään selvällä siirtymäajalla. Luke kannattaa kuitenkin muutokseen kannustavia toimia, joilla tuottajia ohjataan luopumaan tiineytyshäkeistä mahdollisimman nopeasti.

Parsinavetoissa pidettävien lypsylehmien ja hiehojen jaloitteluvelvoitteeseen liittyvästä vapautusmenettelystä luovuttaisiin 12 vuoden aikana, mikä on eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta puollettava asia. Lisäksi jaloittelun keston pidentäminen 60 päivästä 90 päivään sekä se, että jaloittelun ei tarvitse tapahtua kokonaan yhdessä jaksossa kesäaikaan, vaan eläimet voivat jaloitella myös talviaikaan, vähentää eläimen yhtämittaista parressa seisomista. Nämä ovat eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta suositeltavia uudistuksia. Luke kuitenkin ehdottaa, että parsinavettojen jaloittelun vapautusmenettelyn piiriin ei otettaisi enää lisää uusia tiloja siirtymäajan aikana.

On erittäin hyvä, että lakiehdotuksessa selkeästi määritellään, että eläimen

tainnutus on aina suoritettava ennen verenlaskua koskien niin uskonnollisista syistä noudatettavaa teurastustapaa kuin yksityiskäyttöön teurastettavaa siipikarjaa.

On erittäin kannatettava ehdotus, että broilerien ja sikojen pito-olosuhteiden tai muiden tekijöiden vaikutus eläinten hyvinvointiin arvioidaan lihantarkastuksen tai muun teurastamolla saadun tiedon perusteella. Tärkeää olisi, että tieto broilerien ja sikojen hyvinvointiarviosta saatetaan säännöllisesti myös tuottajalle, vaikka eläinten hyvinvoinnissa ei olisi havaittu selkeää alenemaa, jotta tuottaja voi seurata tilansa tasoa ja tarvittaessa hyvissä ajoin parantaa eläinten elinympäristöä ja siten eläinten hyvinvointia. Luke pitää tärkeänä, että myös naudoista teurastamolla kerättävä hyvinvointiin liittyvä tieto tulisi eläinten hyvinvointilainsäädännön piiriin eläinten kasvatusaikaisen hyvinvoinnin arvioimiseksi ja parantamiseksi.

Anu Kaukovirta

Johtaja, tuotantojärjestelmät

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 05.12.2022 klo 15:55:20.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:
Paula Lidauer

Liitteet:

Tiedoksi: